

Yunus Emre Divanıyla Türk Dillilere Atasözü ve Deyim Öğretimi¹

Tazegül DEMİR ATALAY²

Özet

İnsanlar birçok farklı nedenden dolayı çoğu zaman ana dillerinin konuşulduğu ülkelerden uzaklaşmakta ve farklı ülkelerde yaşam sürmektedir. Bu durumda yaşanan ülkeye uyum sağlayabilmek ve hayatını idame edebilmek için o ülkenin dilini kullanmak zorunda kalmaktadırlar. Bu zorunluluk beraberinde kişilerin ana dillerinden uzaklaşmalarına, ana dillerini unutmalarına ve bu dilde konuşma güçlükleri çekmelerine neden olmaktadır. Ana dile karşı yaşanan bu uzaklaşma ise kültüre yabancılaşmaya neden olmaktadır. Ana dille kültürü birleştiren temel dil yapılarından ikisi atasözü ve deyimlerdir. Türk dillilerin bu dil yapılarına yabancılaşması, ana dilde anlama ve anlatmada yetersizlikler oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle Türk dillilere Türkçe öğretiminde önemli öğretim alanlarından biri de atasözü ve deyimlerin öğretimidir. Türkçenin sözlü kültür varlığını büyük oranda atasözü ve deyim oluşturur ve toplumun hafızasında belli durumlarda söylenerek iletişimi kolaylaştırmasıyla bilinir. Atasözü ve deyimler öğretilirken kullanılacak öğretim materyali saf dili içeren, öğrencinin ilgisini çekecek edebi eserlerden seçilmelidir. Bu materyaller arasında Yunus Emre Divanı'nın ayrıca önemli bir yeri vardır. Çünkü Yunus Emre Divanı atasözü ve deyimlerin hangi ortamlarda, ne zaman kullanılacağını metin bağlamında öğrenciye sunabileceğimiz özel bir eserdir. Bu çalışmada önce Yunus Emre Divanı'nda geçen atasözü ve deyimler tespit edilmiştir, daha sonra ise bunların kullanıldığı B1, B2 ve C1, C2 düzeyde özgün etkinlikler geliştirilmiştir. Hazırlanan etkinliklerle sadece atasözü ve deyimlerin öğretimi değil; aynı zamanda dört temel dil becerisinin geliştirilmesi ve kültür aktarımı da hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atasözü, deyim, Yunus Emre Divanı, Türk dilliler

¹ Bu çalışma, 12-13 Kasım 2015 tarihlerinde İstanbul Aydın Üniversitesi tarafından düzenlenen "Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu"nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² (Doç. Dr.), Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitim Bölümü, tazeguldemir@gmail.com

Teaching of Idioms and Proverbs with Yunus Emre's Divan to Native Turkish Speakers

Abstract

People may move away from their countries where their mother tongues are spoken and lead a life in different countries for a variety of different reasons. In such a situation they have to use the language of the new country in order to adapt and live on their lives in the new land. This obligation causes people to drift away from their mother tongues, to forget their native language and causes them difficulties when speaking their mother tongue. The divergence from the mother tongue also leads to cultural alienation. Proverbs and idioms are the two main linguistic structures that combine a mother tongue and culture. The alienation of Turkish speakers to these linguistic structures result in inadequacies for them to comprehend and express themselves in the mother tongue. Hence teaching proverbs and idioms is one of the important tools of instruction in teaching Turkish to native Turkish speakers. It is the proverbs and idioms that make up the presence of oral culture in Turkish language to a large extent and these are well known instruments which facilitate communication in certain situations as it is passed on in collective memory of the society. Teaching materials to be used when teaching proverbs and idioms should be selected from among literary works in pure language attractive for students' interest. Yunus Emre's Divan has a particularly important place among these materials since Yunus Emre's Divan is a unique piece of literary work that we can offer to students to teach when to use proverbs and idioms and in what kind of environments all in the context of the text itself. In this study firstly the proverbs and idioms mentioned in Yunus Emre's Divan are located, and then subsequently specific activities in which they are used are generated at levels B1, B2 and C1, C2. With the activities prepared in this study, as well as teaching of proverbs and idioms, improving students' four basic language skills and transmission of culture are also targeted.

Keywords: *Proverbs, idioms, Yunus Emre's Divan, mother tongue Turkish speakers*

Giriş

Türkçe öğretiminde önemli sahalardan biri de Türk Dillilere Türkiye Türkçesi Öğretimi'dir. Nitekim bu sahada yer alan insanlar, ana dilleri Türkçe olmasına rağmen ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşamlarını sürdürebilmek için farklı diller kullanmak durumundadır. Bu durum da ana dilinin öğrenilmesi ve kullanılmasında birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Dil, bir bilgi değil beceridir. Beceri ise süreklilik gerektirir. Oysa Türk dilli bireyler ana dillerini sürekli tekrar edebilecekleri bir ortama sahip değildirler. Bundan dolayı da ana dili kullanımları, çevrelerinde bu dili kullanan bireylerden duyabildikleri ya da bu bireylerin konuşma özellikleriyle bire bir aynı olmak durumunda kalmaktadır. Dolayısıyla kelime bilgisinden biçim ve tümce bilgisine kadar çevrelerinde varlık gösteren dili öğrenmekte ve günlük hayatta kullanmaktadır. Türk dilli bireyler dilin birçok alanında çeşitli sıkıntılar yaşamaktadırlar. Özellikle kelime dağarcığı oluşturma açısından son derece geride seyretilmektedirler. Bunu atasözü ve deyim bilgisi kapasitelerindeki eksiklik takip etmektedir. Oysa Türk dili dâhil birçok dilde hem atasözleri hem deyimler konuşma ve yazı dilinde çok önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle Türkçenin eğitimi ve öğretiminin söz konusu olduğu bütün platformlarda atasözü ve deyim öğretiminin kelime öğretimiyle birlikte ve hemen hemen aynı oranda öğretilmesi gerekmektedir.

Akpınar ve Açık (2010) çalışmalarında yabancı dil öğretiminin genel ilkeleri bağlamında bu konuya dikkat çekmiş ve kullanılan, yaşayan dilin öğretilmesi gerekliliğini vurgulamışlardır. Hazırlanacak materyallerde ve uygulanan programlarda, kullanılan dildeki en yaygın deyim ve atasözleri yer alması gerektiğini de ekleyerek deyim ve atasözlerinin kullanılan, yaşayan dilin içinde çok önemli bir yere sahip olduğunu belirtmişlerdir. Atasözü ve deyimler, her dilde önemli bir yer tutan ve duygu - düşüncelerin en etkili şekilde ifade edilmesinde vazgeçilmez olan öğelerdendir. Atasözü ve deyimlerin aynı dili kullanan toplumların tarih boyunca edindikleri bilgi, birikim ve tecrübe sonucu olarak ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Öte yandan, aynı ya da birbirine yakın kültür havzalarında yaşayan fakat farklı dilleri kullanan toplumların kendi dillerinde kullandıkları atasözleri ve deyimlerin de birbirine yakınlıklarının hemen dikkati çektiğinin de diller açısından bir gerçek olduğunu kabul etmeliyiz. Bu bağlamda, farklı dilleri konuşan iki ya da daha fazla toplumun ortak yönlerini araştırmada atasözleri ve deyimler, söz kalıpları ve ortak kelimeler işimizi kolaylaştırıcı

öğeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu öğelerin yabancı dil öğretiminde kullanılması ise şüphesiz dil öğretimini daha başarılı hale getirecektir (Boylu, 2014).

Temel söz varlığını belirlerken öncelikle, organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiiller ile onlarla ilişkisi olan kelimelerin, sıkça kullanılan deyimler, atasözleri ve iletişimde önemli bir yeri olan kalıplaşmış sözlerin ele alınması gerekmektedir (Barın 2003). Atasözleri, Tepeli ve Arıcı (2012) tarafından “bir milletin tarih boyunca meydana getirdiği, bir durumu veya bir olayı özetleyen ve tasvir eden, bir ders ya da nasihat veren özlü sözler” olarak tanımlanır. Atasözü genel bir adlandırmadır. Bunun içerisinde darbimeseller ve deyimler (tâbirler) yer alır. Atasözü çeşitli biçimleriyle her şeyden önce bir yargı içerir. Darbimesel tamlamasının eskiliği ve bunun yeni kuşaklar için artık çok yabancı bir “Fârisî tamlama” hâline gelmiş olması dolayısıyla yargı içeren sözlere “Atasözü” denmesi ve bunların dışında kalanların da deyim adıyla adlandırılması doğru olur. Fakat deyimlerin de atalardan gelen bir miras olduğu unutulmamalıdır (Türk Atasözleri ve Deyimleri). “Atasözleri bir toplumun yaşam felsefesini, bir diğer deyişle, dünya görüşünü anlatan kesin yargı niteliğindeki sözler olduğu içindir ki atasözlerini incelediğimiz zaman; o toplumun yaşamı nasıl gördüğünü, hangi toplumsal kural ve ilkelere uyulması gerektiğini rahatlıkla anlayabiliriz. Bu bakımdan atasözleri bir milletin karakterini, yani toplumsal niteliklerini belirleyen en temelli öğeler durumundadır” (Çotuksöken, 1983: 9). Şükrü Elçin (1986) tarafından — Nazım, nesir, her iki şekli ile eski tecrübeleri tam bir fikir kompozisyonu içinde teşbih, mecaz, tezat, kinaye... gibi edebî sanatların kudretinden faydalanarak süslü, kapalı olarak veya bazen açık, mecazsız hususıyla yetiyecek gençlere aktaran _‘ sözler diye tanımlamaktadır“ Atasözleri, bir ulusun geniş halk kitlelerinin yüzyıllar boyunca yaşadığı deneyim, gözlem ve bunlardan doğan düşüncelere dayanan; genel kural ve düstur niteliği taşıyan veya bir doğruyu ortaya koyan; söyleyeni unutulduğu için halkın ortak malı olan (anonim); kısa, özlü ve kalıplaşmış; içinde yargı (hüküm) bulunan bir tümce değeriindeki sözlerdir”(Aktaş, 2004: 13).

Deyim, bir kavramı belirtmek için bulunmuş, özel bir anlatım kalıbıdır ve bir düstur niteliğinde değildir, atasözünden de bu noktada ayrılır (Aksoy, 1988). Ünalın (2004: 105), deyimleri bir kavramı karşılayan en önemli

kelime gruplarından biri olarak görür ve deyimlerle az sözcükle çok şey ifade edildiğini belirtir. Örnek olarak “damara basmak” ifadesi bir bireyin hoşlanmadığı bir noktadan onu kızdırmayı ifade eder.

Aksoy (1988)’a göre, deyim, dil biliminde, kavramları, durumları hoşagiden bir anlatımla ya da özel bir yapı ya da söz dizimi içinde belirten ve çoğunlukla gerçek anlamlarından ayrı anlamlara gelen sözcüklerden oluşan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümcedir. İki veya daha çok sözcükten kurulu bir çeşit dil ifadesi olan deyimler, duygu ve düşünceleri dikkati çekecek biçimde anlatan ad, önad, belirteç, yalın ve birleşik eylem görünüşlü dilsel yapılardır. “Deyimler asıl anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar meydana getiren kalıplaşmış sözlerdir. İki veya daha çok kelimedenden kurulu bir çeşit dil ifadesi olan bu sözler duygu ve düşüncelerimizi, dikkati çekecek biçimde anlatan isim, sıfat, zarf, basit ve birleşik fiil görünüşlü gramer unsurlarıdır” (Elçin, 1986: 642).

Daha önceki çalışmalarda Kalfa (2013), Özdemir (2013), Tüm ve Sarkmaz (2012), Barın (2011), Akpınar (2010), Çalışkan (2010) ve Tabak ve Göçer (2014) gibi araştırmacılar da atasözü, deyimlerin veya her ikisinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmasını çeşitli açılardan ele almışlardır. Ancak atasözü ve deyimlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanımı esnasında dikkat edilmesi gereken durumlar bulunmaktadır. Öncelikle kalıplaşmış ifadeler olması, içerdikleri mecaz, teşbih, kinaye vd. söz sanatları sebebiyle başlangıç düzeyinde öğrencilerin eğitiminde kullanılmaması, orta ve ileri düzey Türkçe kullanıcıların eğitiminde yararlanması gerekir. Atasözü ve deyimlerin seçimi de önemlidir. Günlük hayatta kullanılan atasözü ve deyimlerin öğretiminin yabancı dil Türkçe sınıflarında tercih edilmesi öğrencilerin kelime hazinesine katkı sağlar. Öğrenciler günlük hayatlarında bunları rahatça kullanarak iletişim ihtiyaçlarını daha etkili karşılarlar. Atasözü ve deyimler bir dilin incelikleridir. Bu inceliklere sahip olan öğrencilerin, dili kullanmaya yönelik özgüvenleri ve yeterlik algıları da pekişir. Özdemir (2013) atasözlerin, Türkçe’nin yabancı dil olarak öğretiminde B kurunda ders malzemesi olarak kullanılmaya daha elverişli olduğunu ancak derste kullanılacak atasözlerinin, dil ve anlam bakımından kolayca kavranabilecek nitelikte olmasına özellikle dikkat edilmesinin gerektiğini belirtir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çerçeve program olarak kullanılan Avrupa Dil Portföyü kapsamında

atasözü ve deyimlerin dil seviyesi bazında öğretimine yönelik ifadeleri şu şekildedir. A1 ve A2 düzeyinde deyim ve atasözü kullanımına ilişkin herhangi bir ifadeye bulunmamaktadır. B1 ve B2 düzeylerinde B1 düzeyinde konuşma becerisi/sözel üretim alanında “Deyimleri ve olayları, düşlerimi ve ihtiraslarımı betimlemek için kalıpları yakın bir yoldan birbirine bağlayabilirim.” ifadesi yer almaktadır. C1 ve C2 düzeylerinde ise C2 düzeyinde konuşma becerisi/sözel etkileşim alanında “Hiçbir çaba sarf etmeden her türlü konuşma ya da tartışmaya katılabilir ve deyimsele ifadelerle konuşma dilini tanıyabilirim.” ifadesi bulunmaktadır. Bu durumda atasözü ve deyimlerin öğretimi ve öğrenen tarafından kullanımı için başlangıç seviyesini geçmiş ve ileri bir dil seviyesine ulaşmış olması gerektiği söylenebilir. Yabancı dil öğretiminin genel ilkelerinden biri de öğretilen dilin kültürünün de öğretilmesi gerekliliğidir. Bu ilkenin sağlanabilmesinin yollarından biri de bu kültüre hizmet etmiş edebi eserlerden faydalanmaktır. Türk Dili için oldukça önemli bir şair olan Yunus Emre ise bu amacı gerçekleştirebilmek için oldukça uygundur. Yunus Emre Divanı’nın bir özelliği de içinde çok sayıda atasözü ve deyim bulduğu zengin bir şiir kaynağı olmasıdır. Bu özelliğinden dolayı Türkçe öğretiminde hem kültür öğretimi hem de dilin önemli yapıtaşlarından olan atasözü ve deyimlerin öğretiminde kullanılacak önemli bir kaynaktır. Akpınar ve Açıık (2010) dille kültür arasındaki ilişki bağlamında düşünülürse ana dili dışında başka bir dil öğrenen kişinin o dili kullanan toplumun kültürünü de öğrendiğini söylemek yanlış olmaz, diyerek dillerin hazinesi olan atasözü ve deyimlerin de kültürün dildeki yansıması olduğu düşünülürse yabancı dil öğretiminde atasözü ve deyim kullanımının ne denli önemli olduğu vurgulanmıştır.

Kaşgarlı Mahmut tarafından 1072–1074 yılları arasında kaleme alınan *Divânü Lügat’it-Türk*’te yazar, dil öğrenmede örneklerin, metinlerin önemini çok iyi fark etmiş; verdiği çok sayıda örneği günlük hayattan, atasözlerinden, manzum sanat eserlerinden derlemiştir. Türkçeyi öğretirken, Türk kültürünü de tanıtmaya, öğretme amacını gütmüş, bu konuya özel bir önem vermiştir. Yazarın bu tutumu modern dil öğretim ilkeleriyle örtüşmektedir (Akpınar ve Açıık, 2010). Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımının en önemli vasıtaları hiç şüphesiz metinlerdir. Uygun metinlerin seçimi ve bu metinlerin nasıl çalışılabileceğinin sağlıklı bir biçimde saptanması yabancı dil derslerinde verimi arttıracak önemli bir etmendir (Tapan 1989: 183). Günay’a göre (2003), “Anadili ya da yabancı dil öğretiminin her aşama-

sında metin kullanımı vardır. Bu metinlerin anlaşılması da üzerinde yoğun çalışmalarla olacaktır.” Aktaş (2004) öğretmenlerin, öğretim sürecinde seçecekleri edebî metinleri dilsel becerilerin gelişiminde hangi aşamada, ne şekilde, nasıl uygulayacaklarını önceden belirlemeleri gerektiğini belirtir.

Bir dilin en özgün metinleri ise edebî metinlerdir. Edebî metinlerde, o dilin yaşam dünyasının yansımaları bulabiliriz. Bu yansımaları kavrayan yabancı dil öğrencisi günlük hayatta yabancı dili daha etkin kullanabilir (Kalfa, 2013). Edebî metinlerin zihinsel ve dilsel becerilerin gelişimi, değer öğretimi, motivasyonun sağlanması, hayal gücü ve yaratıcılığın geliştirilmesi ve bireylerin sosyalleşmesinde etkileri büyüktür. Söz konusu açılardan kendini geliştirenler gerçek hayatta karşılaşacakları problemlerin üstesinden daha kolay gelirler. Edebî metinler insanlarda dil zevki, estetik bakış ve yaşama sevinci oluşturur. Bu nedenle dilsel ve kişisel becerilerin geliştirilmesi, pekiştirilmesi için dil öğretiminde edebî türlerin araç olarak kullanılması önemli olgulardandır (Arslan ve Ayhan, 2014). Çok uyaranlı bir özelliğe sahip olan edebî metinlerin yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanımına daha fazla önem verilmelidir. Çünkü bu aynı zamanda Türk edebiyatının ve kültürünün tanıtılmasına katkı sağlayacaktır. Türk edebiyatının dünya edebiyatları arasında kendine bir yer bulabilmesi ve tanıtılabilmesi için de edebî metinlerin yabancılarla Türkçe öğretiminde etkin bir şekilde kullanılması önemli bir fırsattır (Arslan, 2011:200). Dilin en iyi ve etkili şekilde kullanıldığı edebî eserler, bir taraftan toplumun kültürel değerlerini yansıtırken, diğer taraftan insanın duygularına hitap ederek onların gelişmesine aracılık eder. Edebî metinler; toplum açısından kültürel değerleri, bireysel açıdan da eğlendirici, zevk verici olmak üzere çeşitli unsurları bünyesinde taşır. Bu açıdan edebî metinler; ana dili ve yabancı dil öğrenimi veya öğretiminin vazgeçilmez unsurlarıdır. Edebî metinler öğrencinin dili, doğal yapısı içinde algılanmasına imkân verir. Bu yönüyle edebî metinler dil öğretiminin ve öğreniminin ileri seviyelerde vazgeçilmez bir parçasını oluşturur. Ayrıca, kelime hazinesini geliştirip zenginleştiren, anlama ve anlatma becerilerini arttıran bir özellik taşır (Demir ve Açıık, 2011).

Baymur’a göre (1959) dil öğretiminde kullanılan metinlerin Türkçeyi en iyi şekilde örneklemesi, günlük hayatla bağlantı kurması, bireyi hayatın içerisinde sokması, kültürel değerleri yansıtmaları gerekir. Yazınsal me-

tinler dili en iyi şekilde işleyen ve toplumun bütün bir kültür birikimini taşıyan zengin kaynaklardır. Yabancı dil öğretiminin de amacı dili ve o dilin yansıttığı kültürü tanıtmaktır. Yabancı dil öğretiminde yazınsal metin kullanımı günümüzde sadece çeviri aracı olarak görülmemektedir. Yazınsal metinler toplumun hem kendisine hem de başka toplumlara yönelik algısını yansıtan özelliğiyle farklı görüşlere tahammül etme, hoşgörü gösterme tutumunun gelişmesine katkı sağlar. Bu özelliğiyle yazınsal metinler son yıllarda yabancı dil öğretiminde öne çıkmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazınsal metinlerin nasıl kullanılması gerektiği konusunda Dilidüzgün(1995) bir şiir ve bir masal metnini örneklemiştir. Zengin (1995) özgün metinleri incelerken yine bir masal örneğini bir alıştırma için kullanmıştır. Yaylı (2004) uyguladığı görev çalışmalarından birini şiirle gerçekleştirmiştir. Ünlü cömert (2010) mİş biçimbiriminin işlevlerini örneklerken bir masala ve bir de Nasrettin Hoca fıkrasına yer vermiştir. Turhan Tuna (2014) yabancılara Türkçe öğretiminde Oğuz Kağan Destanını ele almıştır. Tarafımızdan yapılan çalışmada ise Yunus Emre Divanı Türk dillilere atasözü ve deyim öğretimi kapsamında ele alınacaktır.

Araştırmanın Yöntemi

Nitel bir yapıya sahip olan bu betimsel çalışmada başvuru araştırma yöntemi doküman incelemesidir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi ile elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. İçerik analizinde yapılan işlem ise birbirine benzeyen verileri belirli temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucuya yorumlayarak aktarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu çalışmada önce, metinde geçen atasözü ve deyimler tespit edilmiş daha sonra ise bu kalıp sözlerle ilgili özgün etkinlikler geliştirilmiştir. Etkinlikler Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde belirtilen hedef kazanımlar dikkate alınarak öğrencilerin seviyeleri ve ilgileri göz önünde bulundurulmuş ve tasarlanmıştır. Hazırlanan etkinliklerle sadece atasözü ve deyimlerin öğretimi değil aynı zamanda dört temel dil becerisinin geliştirilmesi ve kültür aktarımı da sağlanmıştır. Yunus Emre Divanı'ndan tespit edilen atasözü ve deyimler aşağıda verilmiştir ve bu sözlerin geçtiği bölümlerin yazı rengi koyulaştırılarak ayırt edilmesi sağlanmıştır.

Araştırmanın Bulguları

Araştırmada öncelikle Yunus Emre Divanındaki atasözü ve deyimlerin tespiti yapılmıştır. Ardından bu tespitler doğrultusunda öğretim etkinlikleri tasarlanmıştır. Bu açıdan bulgular iki başlık şeklinde tasarlanmıştır.

Yunus Emre Divanı'ndaki atasözü ve deyimler: Eserde toplam 33 atasözü ve 221 deyim tespit edilmiştir.

Deyimler

- Ağaç ata bindireler... (s.12)
- Akar gözden selim bu aşk elinden. (s.19)
- Ağzına şeker aluban gözleri sana tuş olan (s.20)
- Miskin Yunus aydur sözü kan yaş ile dolu gözü. (s.22)
- Gözüm pınar olmuş akar şol zarım ki Arş'a çıkar. (s.24)
- Gözümü yüzüne tutam yüz bin kaba girer isem. (s.26)
- Ya Rabbenâ yandırma günahlara bandırma. (s.29)
- Teneşire düştü gönül ... (s.32)
- Yunus ağzı güher saça değme arif deremeye. (s.44)
- Yunus'un aklı ermez igen oldu divane. (s.46)
- Akli bana yoldaş oldu sultanığa düştü gönül. (s.52)
- Kamu aklına başına dereler bir eyyam gelir. (s.57)
- Aklımı başa devşirdi hayrı şerde seçer oldum. (s.131)
- Aklım başıma gelmedi aşk şarabını tatmayınca. (s.77)
- Düştüm ayaklar altına topraklayın tozar oldum. (s.52)
- Ayaklara düşer Yunus bu yola baş olan kimdir. (s. 54)
- Bir gün görünür gözüme ayıbım vuralar yüzüme. (s.56)
- Ol Çalab'umun aşkı bağrımı baş eyledi. (s.61)
- Aldı benim gönlümü sırrımı faş eyledi. (s.61)
- Yandı yüreğim tutuştu bağrım ciğerim kebab durur. (s.64)
- Uçmağına bular baş indirmeye. (s.47)
- Tul-i emel başın uzatmış ben. (s.56)
- Zira ki bu aşktan yeğrek hiç yok durur baş gelir. (s.63)
- Ümmetim oda yakmayam suçun başına kakmayam. (s.72)
- Başımı elime alıp yoluna verem yürüyem. (s. 81)
- Ferhad bu aşk yolunda başın külünge tuttu. (s.53)
- Husrev Şirin derdinden dosta verdi canını. (s.53)

- Ol hocanın talibleri bel bağlamış yollarına. (s.56)
- Ben benliğimden geçtim gözüm hicabın açtım. (s.59)
- Aşk onunun tütününden Yunus'un benzi sarara. (s.63)
- İlla ömrü kaasırılığı anıcağız benzi solar. (s.67)
- Bunda el ayak öpülür görenin canı kapılır. (s.57)
- Kim senin lezzetinden canı tađ almaz ise. (s.59)
- Gördüm oğlancıkları uçmaktadır canları. (s.61)
- Sert söz ile gönül yıktım od oldum canları yıktım. (s.66)
- Canıma can bağışlar şol dostumun nüvahtı. (s.67)
- Teşbihleri çini taştan gördüm aklım gitti baştan. (s.69)
- Muhammed bünyad urdu din ü imanımıza. (s.69)
- Ben dost ile dost olayım canım feda kılayım. (s.13)
- Can gözü onu gördü dil ondan haber verdi. (s.40)
- Can içinde oturdu içimde gönlümü arş eyledi. (s.61)
- Can gözüyle bakan görür Yunus gözüyle gördüğün. (s.67)
- Kaf nun'a ulaşmadan can kalbe düşmeden. (s.179)
- Âdem yaratılmadan can kalıbına girmeden. (s.186)
- Bahası candır alınmaz bugün cana kıyan gelsin. (s.89)
- Bir korku düştü canıma acep nola benim halim. (s.92)
- Cana tuzak kuralım şayed aşk ele gire. (s.78)
- Götürdü urdu yere candan bizar eyledi. (s.83)
- Sürdüm ömrümü geçirdim canım hazrete uçurdum. (s.34)
- Ecel şerbetin içirdim esenledim dünyam seni. (s.49)
- Şeyhim andadır ben bunda canım karar kılmaz tende. (s.243)
- Uçmak hod bir tuzak durur eblehler canın tutmağa. (s.154)
- Göğsümde taht edindi oturdu can üstüne. (s.132)
- Gah ola odlar yakam diller yıkam canlar yakam. (s.47)
- Pes yanmadan nice olam çün aşk odu düştü cana. (s.65)
- Bu ummanda delim gevher eğerçi var ele girmez. (s.76)
- Geri gelmekliğe aklı derilmez. (s.79)
- Kime kim dost kapı aç düşmanı elinden kaç. (s.80)
- Bir gün senin defterini dürerler bir eyyam gelir. (s.102)
- Esritti aşka düşürdü ben ham idim aşk pişirdi. (s.131)
- Dostum beni deli kıldı aklımı fikrimi aldı. (s.110)
- Hayali gözümde kaldı dostun cemalin arzular. (s.112)
- Münafıkın aklı şaş Rabbim bilmem diye haşa. (s.112)
- Eyyup oldum tenime cefa kıldım canıma. (s.115)

- Aşk onun yârî ise canına od urmuşlar. (s.117)
- Canımı aşka atmışam anda ne buldum bilmezem. (s.119)
- Canlar canın bulasın işbu dirlik içinde. (s.122)
- Bu yolda cefalar çekmeye kim gelir. (s.125)
- Uş yürürüm yana yana ciğerim gark oldu kana. (s.126)
- Devlet tacı başa kondu aşk kadehi bana sundu. (s.51)
- Çün dilimde kaadir sensin sensiz dilim uzatmayam. (s.61)
- Bilse dahi gelmez dile tuttum yüzüm senden yana. (s.76)
- Üstüne çün çöker dağlar ecel gelir dilin bağlar. (s.79)
- Bir dem dilinden dür döker derdlilere derman olur. (s.92)
- Dilim tetiği bozuldu Allah sana sundum elim. (s.94)
- Devlet tacı başa kondu aşk kadehi bana sundu. (s.51)
- Çün dilimde kadir sensin sensiz dilim uzatmayam. (s.61)
- Bilse dahi gelmez dile tuttum yüzüm senden yana. (s.76)
- Üstüne çün çöker dağlar ecel gelir dilin bağlar. (s.79)
- Bir dem dilinden dür döker derdlilere . (s.92)
- Dilim tetiği bozuldu Allah sana sundum elim. (s.94)
- Dost makamı can içinde düşman eli eremeye. (s.123)
- Ecel tuzağına bastım esenledim dünyam seni. (s.124)
- Derviş Yunus bu sözü eğri büğrü söyleme. (s.125)
- Zahir suya banmadan el ayak depretmeden. (s.129)
- Uram yıkam nefis evinoda yana hırs u heva. (s.131)
- El götüren şimden geri nefis ile savaş eylerim. (133)
- El tutmaz ayak dirmez cihana düştüm. (s.134)
- Kimin ne zehresi vardır desturduz el uzatmağa. (s.135)
- On“ki sünüğün yazarlar elden ele düştü gönül. (s.136)
- Ümmetim elden komazam senden dilerim ümmetim. (s.137)
- Hay gel amel edelim elimiz ereriken. (s.138)
- Ya“ni az koptu erden elin çekmez murdardan. (s.141)
- Çün elini aşka vura aşk oduna kimdir dura. (s.142)
- Geçer bu eyyamlar ellere girmez. (s.144)
- Emek yemesin hacca bir gönül yıkar ise. (s.148)
- Allah“a eremez kalır er eteğin tutmayınca. (s.149)
- Ölüm haktır bilirsın niçin gafil olursun. (s.150)
- Eya gönül açgıl gözün fikrin yavlak uzatmagıl. (s.153)
- Gönlün aldım yüz yere sürmek ile. (s.158)
- Ma“şukadan diyem sakın oynar âşık gönlün atar. (s.160)

- Girdim gönül şehrine daldım onun bahrine. (s.161)
- Aşkım beni yakıpdurur gönlüm dosta akıp durur. (s.165)
- Uçmağın sermayesi bir gönül etmek gerek. (s.167)
- Bildim dersin niçin gafil gezersin. (s.151)
- Eya gönül açgıl gözün fikrin yavlak uzatmagıl. (s.153)
- Gönlün aldım yüz yere sürmek ile. (s.158)
- Ma'şukadan diyem sakın oynar âşık gönlün atar. (s.160)
- Girdim gönül şehrine daldım onun bahrine. (s.161)
- Aşkım beni yakıpdurur gönlüm dosta akıp durur. (s.165)
- Uçmağın sermayesi bir gönül etmek gerek. (s.167)
- Bir dem varır meşicdlere yüz sürer anda yerlere. (s.132)
- Nice yiğit muradına erememiş ölmüş yatar. (s.133)
- Halka nasihat satınca er ol yolunca koş yürü. (s.134)
- Yunus'tan bir nasihat tutan yavuz olmaya. (s.136)
- Uram yıkam nefis evinoda yana hırs u heva. (s.138)
- Çıktı rahmet gönülden nefis gölüne dalmıştır. (s.142)
- Göğsümde taht edindi oturdu can üstüne. (s.109)
- Hiç kendi halimden bilmez halden hale düştü gönül. (s.110)
- Hallaç pamuğu gibi bunda atılıp geldim. (s.112)
- Kesgil haramdan elin çekgil gaybetten dilin. (s.113)
- Cümle alemin üstüne hayr u şerri saçan sensin. (s.134)
- Kara donun heybet oldu yüreğime korku doldu. (s.114)
- Çün ibret almadın sen görmeden taş atarsın. (s.115)
- Pürnur olur içi dışı söyler Allah diye diye. (s.117)
- Yunus'un yanar içi kamudan gönlü kiçi. (s.117)
- Derviş Yunus'un sözü kan ağlar iki gözü. (s.118)
- Bir kadeh sundu cana can içti kana kana. (s.119)
- Her kaçan anarsam seni kararım kalmaz Allah'ım. (s.120)
- Ol cömerttir rızkın verir kaygı yemek nendir senin.(s.120)
- Senin aşkına dokunan kendini bilmez Allah'ım. (s.120)
- Ben kendi elim ile yüzüme kara yaktım. (s.122)
- Bir kılı kırk yardılar birin yol gösterdiler. (s.113)
- İki cihanın varlığı kudret eli tutupdurur. (s.116)
- Okunan Kur'an'a kulak tutulmaz. (s.117)
- Okuna Kur'an u Yasin kulak urup dinleyesin. (s. 118)
- Dağca günahlar yuyasın tanla seher vaktinde dur. (s.121)
- Kimdir ki kulluğa boynu burulmaz. (s.126)

- Esrik doldu canımız dür döker lisanımız. (s.127)
- Ol nazı dergahta geçer ma'na şarabından içer. (s.129)
- Hicapsız can gözün açar kendi siler dost gözümü. (s.131)
- Bir dem varır meşicdlere yüz sürer anda yerlere. (s.132)
- Nice yiğit muradına erememiş ölmüş yatar. (s.133)
- Halka nasihat satınca er ol yolunca koş yürü. (s.134)
- Yunus'tan bir nasihat tutan yavuz olmaya. (s.136)
- Uram yıkam nefis evinioda yana hırs u heva. (s.138)
- Çıktı rahmet gönülden nefis gölüne dalmıştır. (s.142)
- Miskin âdem oğlanı nefse zebun olmuştur. (s.145)
- Öğüdün kendüye versin okuduğun tutsun demiş. (s.146)
- Her dem yeni dirliktedir hergiz ömrün eksiltmeye. (s.149)
- Tama'arttırır daima saf bağlanmış fitne gezer. (s.152)
- Adımı Yunus taktım sırrım aleme çaktım. (s.154)
- Unuttunuz onu siz şerh ile söz satarsın. (s.155)
- Okuna Kur'an u Yasin kulak urup dinleyesin. (s. 118)
- Dağca günahlar yuyasın tanla seher vaktinde dur. (s.121)
- Kimdir ki kulluğa boynu burulmaz. (s.126)
- Esrik doldu canımız dür döker lisanımız. (s.127)
- Ol nazı dergahta geçer ma'na şarabından içer. (s.129)
- Hicapsız can gözün açar kendi siler dost gözümü. (s.131)
- Bir kez gönül kırdın ise gerekse var yollar doku. (s.187)
- Ey yarenler siz bu sözü dinlen gönül kulağıyla. (s.190)
- Gönüllerin pasını ger sileyim der isen. (s.191)
- Onun gibi ma'şukuna kim gönül verdiyse. (s.192)
- Dostan artık kimesneye ben gönlümü veremezem. (s.193)
- Bir kelecı gelmez dile gönüllerde yanmayınca. (s.194)
- Aklım alma başımdan kabre vardığım gece. (s.117)
- Aşk denizine daluban derya-yı ummanda idim. (s.118)
- Noldu şu Yunus'a noldu aşkın deryasına daldı. (s.120)
- Yunus Emre bunu söyler aşkın deryasını boylar. (s.122)
- Hur ile Gılman gelecek aşk elin uzatmaya. (s.124)
- Aşk eteğin tutmak gerek akibet zeval olmaya. (s.125)
- Kimseler bilmez halimi aşk odu yaktı canımı (s.12)
- Yedi deniz aşk odun söndürmeye. (s.182)
- Aşk oduna düşüp yanam suk u bazan nemdir benim. (s.191)
- Aşk oduna yanmak gerek ayırık oda yanmaz ola (s.12)

- Aşk şarabından içtim on sekiz ırmak geçtim. (s.10)
- Aşk tuzağına düştüm tutuldum ele geldim. (s.221)
- Aşktır canımın hasılıaşka kul oldum bilmezem. (s.162)
- Aşkından yanar yüreğim yandığım bana hoş gelir. (s.173)
- Kimin ne zehresi var sana kılıç yürütmeğe. (s.132)
- Cümle alem elindedir kim ne bilir katmağa. (s.135)
- Derde katlanamazsın derman arzu kılarınsın. (s.136)
- Bakışın bin can alır derdin yürekte kalır. (s.138)
- Miskin Yunus aydur sözü kan yaş ile dolu gözü. (s.139)
- Dergahına tutar yüzü acep nola benim halim. (s.140)
- Gönül gözü görmeyince hiç baş gözü görmeyiser. (s.170)
- Üçüncüsü ma'rifet can gönül gözün açar. (s.174)
- Canlar anda bilişti ol dem gönül ilişti. (s.175)
- Gönülüm kara açmazın derviş olabilsem derviş. (s.177)
- Nefis yolundan geçmezın aşk şarabını içmezın. (s.178)
- Bir acaib sevda düştü gönlüm karar kılmaz benim. (s.182)
- Ben yüz bin yıl söyler isem sözüm kulağıma girmez. (s.161)
- Bir kapı kullarına şaşu bakmak yol değil. (s.163)
- Tanrının buyruğun tutupbeş vakt namaz kılsa gerek. (s.167)
- Geçtim hod-bin ilinden el çektim tükeliden.(s.172)
- Dilim tutup yürüdüğüm yadlığıma delil imiş. (s.173)
- Yakamyadlık perdesini hicabımı ben giderem. (s.184)
- Bilse dahi gelmez dile tuttum yüzüm senden yana. (s.219)
- Ger böyle akar ise zir ü zeber eyledi. (s.201)
- Yüzünü görmekliğe canım veresim gelir. (s.191)
- Gel de bu söz kandan gelir. (s.192)
- Kulluk eyle erene şarktan garbı görene. (s.195)
- Bir dem gelir İsa gibi ölmüşleri diri kılar. (s.199)
- Dostun evi gönüllerdır gönüller yapmağa geldim. (s.205)
- Her ne dersın boyun tutar çare yok gönül yıkmağa. (s.206)
- Dilden nesne ne gelmez su ile gönül yunmaz. (s.207)
- Gönülde pas oturur onda seni yitirir. (s.211)
- Âşık oduna yan der isen gönüllere gir der isen. (s.202)
- Gönlüme sığmaznideyim meğır razım ile diyem. (s.256)
- Yoksa yedi tamuda yana kala mı ya Rab. (s.332)
- Tutulmadı Yunus canı geçti tamudan uçmağı. (s.298)
- Yol düşüp dosta gider ol aslına uyakmağa. (s.256)

- Bu cümle aşık olanlar aşk ile geldiler yola. (s.248)
- Gönül yüksekte gezer dembedem yoldan azar. (s.234)
- Ben yarimden ayrı düştüm sen yoluma bağlarmısın? (s.237)
- Kara donun heybet oldu yüreğime korku doldu. (s.265)
- Gönlümün hasretin geldi güzel Ka'betullah sana. (s.243)
- Bu yol key ince yoldur yüreği duyan gelsin. (s.231)
- Yürek yanar yaşım akar şu gözlerim yola bakar. (s.227)
- Onun dergahınayüz tutmuşum ben. (s.225)
- Geçsin bu kal u kayldan toprağa ursun yüzün. (s.223)

Atasözleri

- Her kim âşık olmadı benzer kuru ağaca. (s.3)
- Sır sözü eşkere denmez anda su oda köyünmez. (s.6)
- Âşık kişi miskin olur yol içinde teslim olur. (s.7)
- Bir isen birliğe bak ikiye elden bırak. (s.25)
- Dosta gidenin yolu gönül içinden geçer. (s.28)
- Senlik benlik olıcak iş ikilikte kalır. (s.28)
- Dünya bir an, bildim bilmedim deme. (s.29)
- Az söz erin görküdür. (s.35)
- İyilik Hakk'a yaraşır sende ikrar var ise. (s.35)
- Bir söz diyeyim sana dinle canın var ise
- Hiç tama' eylemegil aklın sana yâr ise. (s.35)
- Her nesne sağlam olur temeli aşk olunca. (s.43)
- Öfke aklın düşmanıdır. (s.48)
- Kılıç kesmez himmet giyeni. (s.50)
- Kin tutanın yoktur dini. (s.63)
- Gönüllerde bâki ol ki pâk olasın. (s.64)
- Can gözüyle bakan görür. (s.96)
- Ölü anadan doğan. (s.115)
- Candan geçmeden canân istenmez. (s.143)
- Padişah suçuna bakmaz. (s.146)
- Aştan eseri olmayanın son menzili ölmektir. (s.158)
- Aşk hâlden hâle döndürür. (s.161)
- Başında akli olan ahrete amel kılmaz. (s.170)
- Kemlik cahilden gelir. (s.171)
- Ölene bak gözün aç. (s.172)

- Gelen bir gün gidecektir. (s.173)
- Can sırrını can bilir. (s.174)
- Âşık ölmez bâkidir. (s.180)
- Söz ısısı sözün alır sûret toprakta kalır. (s.190)
- Cahil danışman olmaz. (s.198)
- Kişi neyi severse dilinde sözü o olur. (s.216)
- Söğene dilsiz gerektir. (s.224)
- Döğene elsiz gerektir. (s.224)

Öğretim Etkinliği Örnekleri: Araştırmada Yunus Emre Divanı'ndan tespit edilen atasözü ve deyimlerin kullanıldığı B1, B2 ve C1, C2 düzeyde özgün etkinlikler geliştirilmiştir. Hazırlanan etkinliklerle sadece atasözü ve deyimlerin öğretimi değil; aynı zamanda dört temel dil becerisinin geliştirilmesi ve kültür aktarımı da hedeflenmiştir. Etkinlikler Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde belirtilen hedef kazanımlar dikkate alınarak öğrencilerin seviyeleri ve ilgileri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır.

DEYİMLER ve ATASÖZLERİ ETKİNLİĞİ

Dosta gidenin yolu gönül içinden geçer

- (A) (D).....

Öfke aklın düşmanıdır

- (A) (D).....

Can gözüyle bakan görür

- (A) (D).....

Gelen bir gün gidecektir

- (A) (D).....

Âşık ölmez bâkidir.

- (A) (D).....

Kişi neyi severse dilinde sözü o olur.

- (A) (D).....

Yoldaş olmak.

- (A) (D).....

Aklını başına devşirmek.

- (A) (D).....

Gönül almak.

- (A) (D).....

Başına kakmak.

- (A) (D).....

1	Gönül almak	4	Korku, heyecan yüzünden konuşamaz duruma gelmek.
2	Bel bağlamak	1	Kırgın, küskün birini güzel sözlerle ya da bir armağanla sevindirmek, memnun etmek. (Kars. Hatırını hoş etmek.)
3	Can gözüyle bakmak	2	(birine, bir şeye): Ona güvenmek, inanmak
4	Dili bağlanmak	5	doyuncaya kadar su içmek
5	Kana kana içmek	3	Kalpten, içtenlik ve samimiyetle bakmak.

Benzi solmak (sarmak).

- (A) (D).....

Aklı baştan gitmek.

- (A) (D).....

DEYİMLER ve ATASÖZLERİ ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki atasözleriyle anlamlarını eşleştiriniz.

1	Can sırrını can bilir.	4	İnsanlar sınırlı oldukları zaman düşünmeden hareket ederler.
2	Gelen bir gün gidecektir	5	Bilgisizlik ve cahillik beraberinde kötü huyları da getirir.
3	Kin tutanın yoktur dini.	1	Bir insanın herhangi bir sıkıntıda neler yaşadığını kendinden daha iyi kimse bilemez.
4	Öfke aklın düşmanıdır.	3	Bütün dinlerde insanların birbirine küsmesi, birbirini kırması yasaklanmıştır.
5	Kemlik cahilden gelir.	2	İnsan hayatı doğumla başlayıp ölümle son bulur.

DEYİMLER ve ATASÖZLERİ ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki atasözleri ve deyimlerde baş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yazınız.

1- Aklı

başlamak

2- Ayaklar düşmek

gönül

altına

3- almak.

ermek

4- Bel

5- gözüyle bakmak

gözünde

6- Aklını almak

can

dilinde

7- Hayali kalmak

8- Hallaç..... gibi atmak

fikrini

muradına

9- ermek

canân

gözüyle

10- Kişi neyi severse sözü o olur.

pamuğu

11- Can bakan görür.

12- Candan geçmeden istenmez

DEYİMLER ve ATASÖZLERİ ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki atasözlerinin bize anlatmak istediklerini yazalım.

Aşıktan eseri olmayanın son menzili ölmektir.	Kılıç kesmez himmet giyeni.
Sır sözü eşkere denmez anda su oda köyünmez.	Bir isen birliğe bak ikiyi elden bırak.

Sonuç

Atasözü ve deyimler, bir dilin söz varlığı içinde anlatımın kaymak tabakasını oluşturur. Bu dil varlıklarını bilmek, o dilde anlama ve anlatma becerilerine büyük oranda vakıf olabilmek anlamına gelir. Bu açıdan Türk dilliler dâhil bütün Türkçe öğrenmek isteyen gruplara atasözü ve deyimlerin öğretimine yönelik etkinlikler yaptırılmalıdır. Etkinliklerin metin bağlamından hareketle verilmesi atasözü ve deyimlerin zihinde doğru anlamlarla ilişkilendirilmesine yardımcı olacaktır. Bu nedenle metinlerin Türkçenin etkin ve doğru kullanımını gerçekleştirebilmiş olanlardan seçilmesi önemlidir. Yunus Emre Divanı bu anlamda oldukça yeterli bir kaynaktır. Bu çalışmada Yunus Emre Divanı'ndan seçilmiş çeşitli atasözü ve deyimlere yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Türkçe öğretim merkezlerinde görevli öğretmenlerin bu etkinliklerden hareketle daha farklı ve yaratıcı etkinlikler oluşturması sağlanabilir.

Yılmaz ve Ertürk Şenden (2015) çalışmalarında deyim öğretimine yönelik şöyle bir uygulama önermişler: En az bir yarıyıl için Türkiye’ye gelmiş yabancı öğrencilerden orta ve üst düzeyde Türkçe seviyesine sahip olanlar için kalıp sözler çeşitli materyallerle derse dâhil edilmelidir. Öğrenciler bu sayede hem soyut kültüre hâkim olacak hem de ifadeleri doğrudan kendi dillerine çevirme alışkanlıklarını terk etmeye başlayacaklardır. Bunun için öğrencilerden film ve televizyonda seyrettikleri programlardan kalıp sözler için veri toplamaları istenebilir. Bu şekilde doğal dile aktif olarak tanıklık edecek ve dil becerilerinin gelişimine katkı sağlayacaklardır. Öğrencilere toplayacakları veri ile ilgili örnek içerik sunulmalıdır. Örneğin, misafirlikte bizim için hazırlanmış yiyecek içecekleri hazırlayan kişiye, ikram esnasında “eline sağlık” kalıbını kullanırız. Bu şekilde basit ve anlaşılır cümlelerden oluşan bir liste onlara kalıp sözleri tespit etmede yardımcı olacaktır.

Arslan ve Durukan (2014) araştırmalarında yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin söz varlığını deyimler, atasözleri, ikilemeler, ünlemler, ilişki sözleri ve özel isimleri ortaya çıkarmıştır. Sonuç olarak incelenen kitapların söz varlığına atasözleri açısından bakıldığında zengin bir söz varlığına rastlanmadığı; bu durumun da kültür aktarımı konusunda atasözlerinden pek fazla yararlanılmadığını göstermesi açısından önemli bir bulgu olduğu vurgulanmıştır. Aynı çalışmada deyimlerin Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında seviyenin artışına paralel olarak sayısının arttığı, fakat bu artışın düzenli olmadığı tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Arslan, M. (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretim Kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayınları.

Arslan, N. ve Durukan, E. (2014). “Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi”, *International Journal of Language Academy*, Volume 2/4 Winter 2014: 247-265.

Aksoy, Ö., A., (1988), *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp Kitapevi Yayınları.

Aktaş, Ş. T. (2004). *Seçme Atasözleri ve Eleştirmeli Açıklamaları*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Akpınar, M. (2010). Deyim ve Atasözlerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi.

Aktaş, T. (2005). “Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti”. *Journal of Language and Linguistic Studies*, Cilt. 1, S.1, ss.89-100.

Barın, E. (2011). Türk Soylulara Türkiye Türkçesinin Öğretiminde Deyimler ve Atasözlerinin Önemi. *Türk Yurdu*, 31(286). <http://www.yev.org.tr/turkey/index.php?lang=tr&page=219> (26.12.2013).

Boylu, E. (2014). “Dil-Kültür İlişkisi Ve İran’da Türkçe Öğretimine Etkisi”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (Özel Sayı II)*: 19-28, 2014.

Baymur, F. (1959), *Türkçe Öğretimi*. İstanbul: İnkılâp Kitap Evi.

Çalışkan, N. (2010). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Söz Varlığını Geliştirme: Kavramsal Anahtarlar Aracılığıyla Deyim Öğretimi”. *Turkish Studies*, 5(4), 258-274.

Çotuksöken, Y. (1983). *Atasözlerimiz*, İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları.

Demir, A. ve Açık, F. (2011). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım Ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler”, TÜBAR-XXX-/2011-Güz.

Dilidüzgün, Ş. (1995). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Elçin, Ş. (1986). *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Sevinç Matbaası.

Günay, V. D. (2003). *Metin Bilgisi*, Multilingual Yayınları, İstanbul.

Kalfa, M. (2013). Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Sözlü Kültür Unsurlarının Kullanımı. *Milli Folklor*, 25(97): 167- 177.

Özdemir, A. (2013). Deyimlerin Yabancılarla Öğretiminde Mnemonik Teknikler ile Öğretim Etkinliği Önerisi. 6. *Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*, 04-06 Temmuz 2013, Niğde. 24.12.2013 tarihinde https://www.academia.edu/4725041/Deyimlerin_Mnemonik_Teknikler_ile_Yabancılara_Oğretimi adresinden alınmıştır.

Tapan, N. (1989). “Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Özgün Metinlerin İşlevi”. *Dilbilim Dergisi* VIII: 183-192.

Turhan Tuna, S. (2014). “Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Türk Halk Edebiyatı Metinleri Kullanımı: Oğuz Kağan Destanı Örneği”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/3 Winter 2014: 1481-1497.

Tüm, G. ve Sarkmaz, Ö. (2012). “Yabancı Dil Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin Yeri”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43: 448-459.

Türk Atasözleri ve Deyimleri, (Haz. Millî Kütüphane Genel Müdürlüğü), Millî Eğitim Basımevi, İstanbul: 1992, s.V-VI.

Ünlü Cömert, N. (2010). –mİş Biçimbiriminin Farklı İşlevlerinin Bilinç Uyandırma Teknikleri İle Öğretimine Yönelik Malzeme Oluşturma. (Ya-

yınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yaylı, D. (2004). Göreve Dayalı Öğrenme Yönteminin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Uygulanması ve Bu Uygulamaya İlişkin Öğrenci Görüşleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yılmaz F. ve Ertürk Şenden Y. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözler: “Babam Ve Oğlum” Film Örneği, *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science* Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2683> Number: 32: 187-202, Winter III

Zengin, R.(1995). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Alıştırmalar. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü